

Økonomisk analyse af en efterforsorgs- indsats på et forsorgshjem

Beregning med den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM)

December 2022

Aalborg Kommune

Indhold

1. INDLEDNING	3
2. OM INDSATSEN	3
3. MÅLGRUPPEN	4
4. OMKOSTNINGER	5
5. EFFEKT	5
6. KONSEKVENSER OG PRISER	6
6.1. FORSKELLE I MÅLGRUPPE OG EFFEKTMÅL	6
<i>LIGNER MÅLGRUPPEN FOR EFTERFORSORGSINDSATSEN DEN VALGTE SØM-MÅLGRUPPE?</i>	6
<i>LIGNER EFFEKTMÅLET FOR EFTERFORSORGSINDSATSEN SUCCESMÅLET FOR SØM-MÅLGRUPPEN?</i>	6
6.2. KONSEKVENSER	6
6.3. PRISER	7
7. RESULTATER	8
7.1. FØLSOMHED	11

1. Indledning

Denne rapport indeholder en økonomisk analyse af en igangværende efterforsorgsindsats på et forsorgshjem i Aalborg Kommune (§110 tilbud).

De budgetøkonomiske beregninger er lavet ved hjælp af Den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM version 3.0). Beregningen er lavet i forbindelse med implementeringsforløbet med Social- og Boligstyrelsen samt Rambøll i efteråret 2022. Beregningen indeholder en undersøgelse af, hvilken effekt forsorgsindsatsen har på de borgere der er blevet tilbudt indsatsen. Beregningen er blevet anvendt til at få erfaringer med SØM som redskab, og er derfor ikke anvendt til beslutningsprocesser.

SØM's vidensdatabase er anvendt for at få et indblik i de forventede økonomiske konsekvenser (det menneskelige afkast) forbundet med indsatsen over år. Beregningen er suppleret med egne data på området ift. viden om indsatsens faktiske omkostninger, effekter og konsekvenser.

2. Om indsatsen

Efterforsorg er hjælp og støtte i egen bolig efter udskrivning fra forsorgshjemmet, og bevilges af stedets leder såfremt det findes relevant for den pågældende borger.

Tilbuddet består af et fleksibelt og individualiseret forløb, hvor støtten intensiveres efter periodisk behov. Indholdet afhænger af borgers personlige støttebehov, og der kan ydes støtte i alle dagtimer. Herforuden har borger altid mulighed for telefonisk eller personlig kontakt til forsorgshjemmet i alle døgnets timer. Forløbenes varighed spænder fra 3 – 12 måneder, vurderet ud fra borgers behov og udvikling. Udviklingen dokumenteres løbende i en bostøtteplan som udarbejdes i samarbejde med borgeren.

De primære kerneopgaver i indsatsen er:

- Etablering af- og trivsel i boligen, herunder praktisk hjælp
- Økonomi
- Etablering / vedligehold af kontakt til samarbejdspartnere
- Ledsagelse
- Netværksskabende aktivitet
- Jobaktivering
- Fleksible forløb
- Fokus på den gode afslutning og overlevering

Forsorgshjemmet har tilbudt efterforsorgsindsatsen i ca. 2 år og har i gennemsnit borgeren indskrevet i 177 dage i forløbet. Formålet med beregningen er at måle effekten af efterforsorgsforløbet ift. om indsatsen har en positiv effekt på om borger fastholder eget bolig (færre genindskrivninger på §110). Dette er sat op i mod hvis borger efter udskrivning fra forsorgshjemmet visiteres direkte til et §85-tilbud ("basisalternativet").

3. Målgruppen

Målgruppen er borgere der har behov for støtte i overgangen fra forsorgshjemmet (§110) til en selvstændig tilværelse i egen bolig. Formålet er at støtte borgeren i at fastholde egen bolig. Det er individuelt, om der er behov for efterforsorg og hvor længe.

Målgruppen er fx borgere:

- der har haft flere boliger, men som har haft vanskeligt ved at fastholde boligerne – og derfor igen er blevet hjemløse.
- med begrænset netværk og/eller hvor kontakten til myndighed er præget af kaos eller uoverskuelighed.
- hvor der kan være behov for en støttende og motiverende indsats ift. eventuel misbrugsbehandling og/eller behandling i psykiatrien.
- Psykisk sårbare borgere, hvor overgangen til egen bolig er præget af angst og utryghed – og hvor det er særligt væsentligt og tryghedsskabende at være tilknyttet efterforsorg og i øvrigt have mulighed for at skabe kontakt til personale på fleksible tidspunkter, fx i nattetimerne.
- Borgere, der har behov for støtte til at håndtere og forstå breve fra myndigheder og efterfølgende handle herpå. Eventuelt støtte ift. at bevæge sig i nødvendige digitale platforme, fx eBoks.
- Støtte ift. at oprette budget og lignende for at sikre, at borger betaler nødvendige udgifter for at fastholde bolig.

Tabel 1: Overensstemmelse mellem de to målgrupper – karakteristika

	SØMs målgruppe	Indsatsens målgruppe
Andel mænd	69%	80%
Gennemsnitsalder, år	40,3	42
Andel lønmodtagere	14%	Sammenlignelig
Andel med grundskole som højest uddannelse eller uoplyst	66%	Sammenlignelig
Nationalitet	Ikke oplyst	Ca. 1/3 er fra Grønland
Misbrug	Ikke oplyst	63% (størstedelen er ikke i behandling, så dette kan ikke sammenlignes med SØMs estimer ift. forbrug i udgangsåret)
Målgruppeafgrænsning	Voksne i alderen 18-64 år som er brugere af herberg/forsorgshjem	Sammenlignelig

Der er overordnet set overensstemmelse mellem de to målgrupper, hvorfor beregningen er baseret på SØMs målgruppe.

Der er dog en opmærksomhed på, at 1/3 af borgerne i indsatsen er fra Grønland. Vores erfaringer med denne målgruppe er, at de generelt har mere massive udfordringer end borgere fra Danmark, hvilket kan have en betydning for effekten og heraf konsekvenser og priser. Den usikkerhed der kan være forbundet dertil reflekteres derover i afsnittet om følsomhedsanalyser.

4. Omkostninger

Indsatsens tidshorisont er på 3 år, hvor hvert forløb har en varighed i op til et år. På de 3 år, hvor indsatsen forløber modtager 120 personer indsatsen, 40 deltagere påbegynder indsatsen hvert år.

De samlede omkostninger for indsatsens 3 år for kommunen er: 4.527.660 kr. Der er de samme omkostninger for staten. Dette skyldes, at der er 50% refusion på efterforsorgsindsatsen, så stat og kommune deler omkostninger til denne indsats. De samlede omkostninger stiger lidt hvert år, da taksten for indsatsen reguleres.

Tabel 2: Samlede omkostninger for indsatsen

Aktør	2021	2022	2023
Kommune	1.486.800	1.508.040	1.532.820
Region			
Stat	1.486.800	1.508.040	1.532.820
			I alt: 4.527.660 kr.

Tabel 3: Samlede omkostninger ved §85-indsats

Aktør	2021	2022	2023
Kommune	2.102.760	2.211.994	2.315.767
Region			
Stat			
			I alt: 6.630.521 kr.

Hvis en borger ikke modtager en efterforsorgsindsats (men er i målgruppen til det), vil borgeren som oftest tilbydes en §85-indsats, udskrives uden støtte eller søge tilbage på §110.

Beregningen tager udgangspunkt i at de sparede omkostninger er omkostninger forbundet til en §85-indsats. Til at beregne denne har vi anvendt data fra et §85-tilbud, som oftest bliver anvendt til målgruppen i Aalborg Kommune. De samlede sparede omkostninger for indsatsens 3 år er: 6.630.521 kr. for kommunen. På §85 er der ikke refusion derfor ligger de sparede omkostninger kun hos kommunen. De samlede sparede omkostninger stiger lidt hvert år, da timesatsen bo-støtte-indsatsen reguleres.

5. Effekt

Effekt målet er at borgerne fastholder egen bolig ½ år efter efterforsorgsindsatsen afsluttes. Dette måles ved at se på antal genindskrivninger. Succesrate er vurderet til 17% baseret på differencen mellem de to indsatser (succesrate for §85-indsatsen og succesrate for efterforsorgsindsatsen).

Der er en opmærksomhed på, at vi ikke kan være sikre på om borger faktisk bibeholder egen bolig eller borgeren er blevet sofasover, opholder sig på gaden eller andet. Men det mest målbare

parametre vi har er ved at se på genindskrivninger, med antagelsen om at hvis de ikke er genindskrevet, så er de fortsat i egen bolig. SØM's succes er målt som "Ingen ophold på herberg/forsorgshjem" i de bagvedliggende estimationer i registerdata. SØM's succesmål stemmer derfor godt overens med indsatsens faktiske succesmål.

6. Konsekvenser og priser

6.1. Forskelle i målgruppe og effektmål

Ligner målgruppen for efterforsorgsindsatsen den valgte SØM-målgruppe?

Som beskrevet i afsnit 3, er der overordnet set overensstemmelse mellem de to målgrupper. Dog er der en opmærksomhed på, at 1/3 af borgerne i indsatsen er fra Grønland, og at det givetvis ville have haft en betydning for effekten og heraf konsekvenser og priser, hvis der var taget højde for dette i beregningen.

Et eksempel på en konsekvens der kunne være blevet påvirket var sociale serviceydelser som alkoholmisbrugsbehandling og stofmisbrugsbehandling, da flere borgere med grønlandsk baggrund ikke profiterer af den tilbudsramme Aalborg Kommune har pt. (derfor ses der nu også på at tilbyde målrettet rusmiddelbehandling til borgere med grønlandsk baggrund).

Man kunne med fordel have udarbejdet en SØM-beregning, hvor man selv definerede målgruppen, således at karakteristika passer bedre til de borgere der er i efterforsorgsindsatsen med grønlandsk baggrund. Man kunne også lave følsomhedsanalyser på succesrate og være undersøgende på de sociale serviceydelser ift. de ydelser ser særligt påvirkes af den store andel med grønlandsk baggrund-

Ligner effektmålet for efterforsorgsindsatsen succesmålet for SØM-målgruppen?

Som tidligere beskrevet i afsnit 5, er det mest målbare succesmål vi har antal genindskrivninger med antagelsen om, at hvis de ikke er genindskrevet, så er de fortsat i egen bolig. Dette er derfor meget sammenlignelig med SØM's succes mål, som er: "Ingen ophold på herberg/forsorgshjem".

Det er vores vurdering, at der er så stort overlap mellem indsatsens målgruppe og SØM's målgruppe samt indsatsens effektmål og SØM's succesmål, at SØM's konsekvensestimater (næsten) helt kan anvendes i beregningen.

6.2. Konsekvenser

Det er vores vurdering, at konsekvenser som sociale *serviceydelser*, *politi*, *retsvæsen* og *kriminalforsorg* samt *sundhedsydelser* er mest relevant for beregningen. Vi har dog valgt at bibeholde alle konsekvenser på nær *efterværn* og *ungdoms- og voksenuddannelse*, da det ikke er konsekvenser, som er relevante for indsatsens målgruppen og SØM's estimater indikerer samtidig ikke, at disse er relevante.

Størstedelen af konsekvensestimaterne er realistiske. Vi har dog selv ændret under sociale serviceydelser på følgende områder:

- Alkoholmisbrugsbehandling
- Stofmisbrugsbehandling (døgn)
- Stofmisbrugsbehandling (dag)
- Herberg og forsorg
- Socialpædagogisk støtte i eget hjem

- Beskyttet beskæftigelse eller aktivitets og samværstilbud

De anvendte konsekvensestimater bygger dels på egne data for effekter af den eksisterende rusmiddelbehandling samt gennemsnitlig ophold på herberger samt dels på et socialfagligt skøn.

Det har ikke været muligt at kvantificere en konsekvens som flytte- og etableringshjælp i efterforsorgsindsatsen. Dette gælder både hjælp til at anskaffe møbler samt at få disse møbler på plads i hjemmet i samarbejde med borgeren. Lovgivning gør, at dette ikke kan tilbydes i en §85-indsats og derfor må man formode, at det vil have positive konsekvenser ved efterforsorgsindsatsen. Vores faglige skøn er, at det har stor betydning for om borger fastholder egen bolig. Dette hænger sammen med følelsen af 'hjem' og sammenhængen mellem arkitektur og recovery.

Det har i øvrigt kun været muligt at kvalificere konsekvenser som er bundet op på indsatser i vores kommune (og dermed ikke stat og region).

6.3. Priser

Det har kun været muligt at få adgang til priser som er bundet op på indsatser i vores egen kommune. Det har derfor ikke været muligt at kvalificere priser for indsatser i stat og region. Vi har anvendt SØMs gennemsnitlige priser i de tilfælde der angår tilbud uden for kommunens tilbudsvifte.

Følgende lokale ændringer er foretaget – dette er inden for sociale serviceydelse:

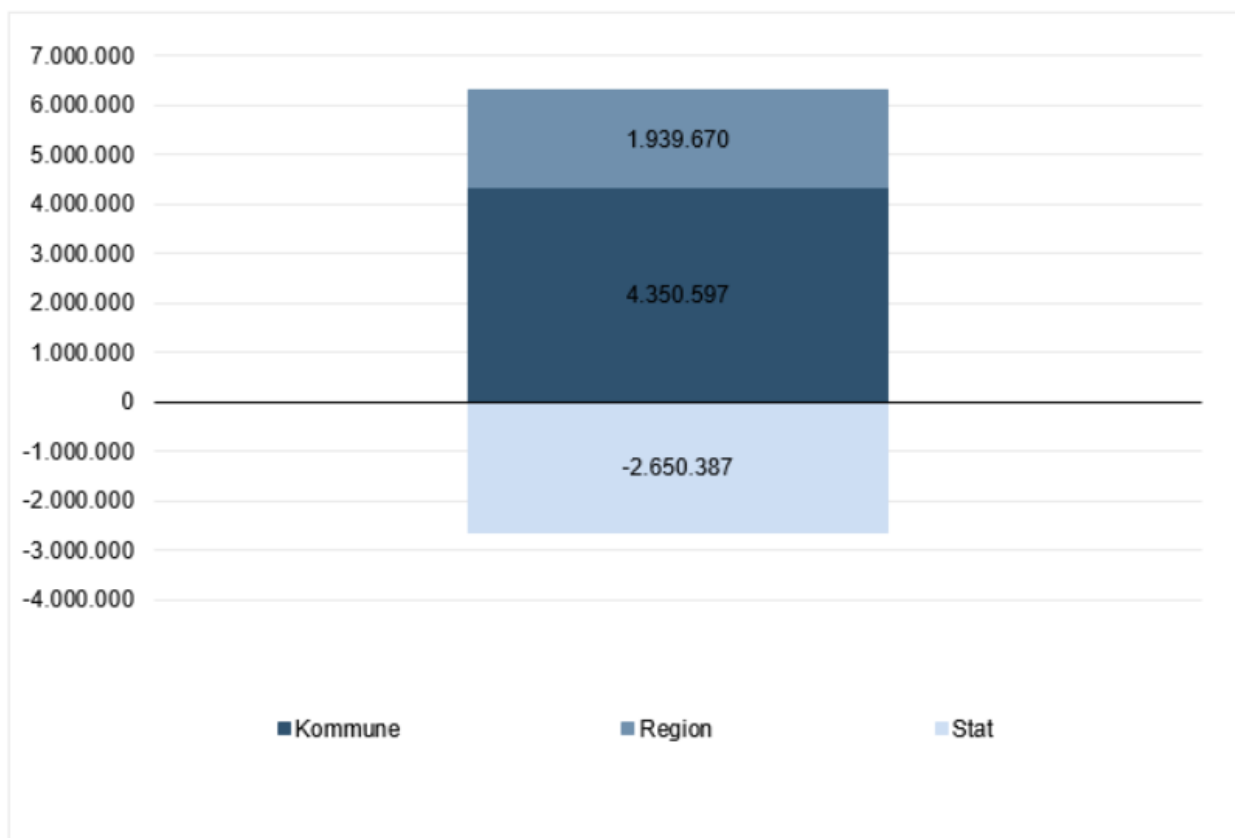
- Alkoholmisbrugsbehandling: Aalborg Kommunes priser er fastsat lavere end SØMs gennemsnitlige priser
- Stofmisbrugsbehandling (døgn): Aalborg Kommunes priser er fastsat lavere end SØMs gennemsnitlige priser
- Stofmisbrugsbehandling (dag): Aalborg Kommunes priser er fastsat lavere end SØMs gennemsnitlige priser
- Herberg og forsorg: Aalborg Kommunes priser er fastsat lavere end SØMs gennemsnitlige priser

7. Resultater

I dette afsnit præsenteres det samlede forventede budgetøkonomiske nettoresultat af efterforsorgsindsatsen samt resultatet fordelt over år, hovedområder og aktører.

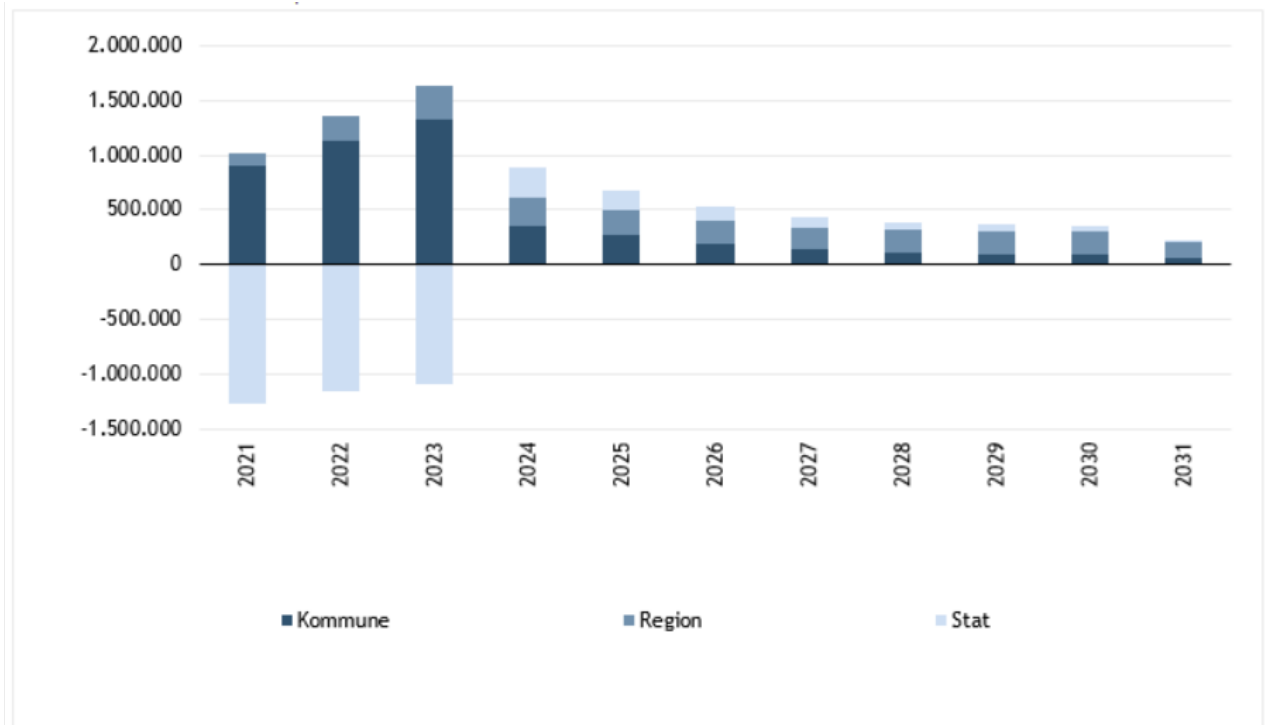
Det samlede nettoresultat over en 10-årig periode udgør 4.350.597 kr. Den største økonomiske gevinst ligger i kommunen. Regionen får en gevinst på 1.939.670 kr., mens staten får en udgift på 2.650.387 kr. Nedenfor vises nettoresultatet fordelt på aktører.

Figur 1. Nettoresultat fordelt på aktører over en 10-årig periode, nutidsværdi 2022

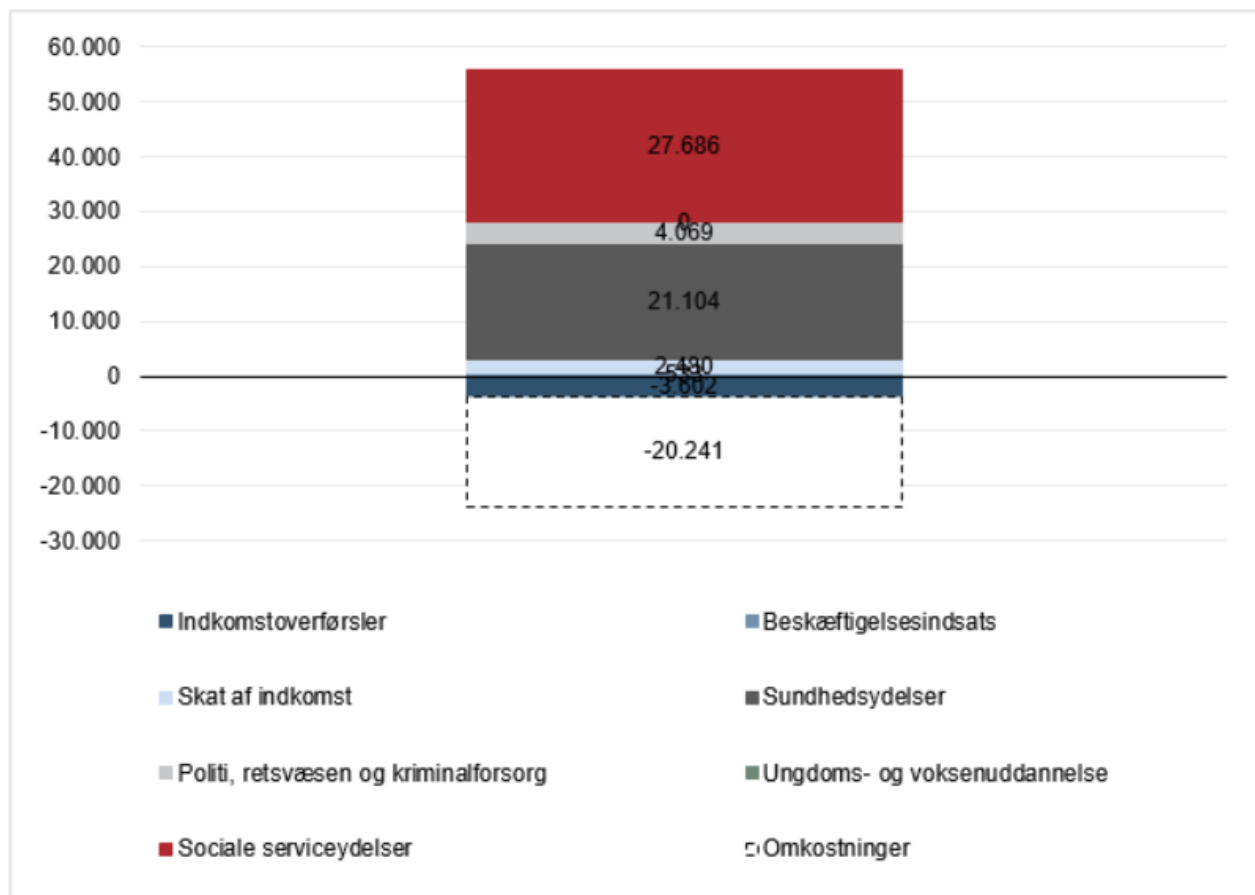
Kommune og region genererer overskud allerede fra det første år. Det er kommunen som genererer det største overskud. Fra år 4 begynder indsatsen at generere overskud til staten (omkostningen de første 3 år skyldes statens udgift til refusion). Når efterforsorgsindsatsen ophører efter 3 år, genereres der gradvis år for år mindre overskud for alle aktører. Nedenfor ses en fordeling af nettoresultatet pr. år fordelt på aktør.

Figur 2. Nettoresultat pr. år, nutidsværdi 2022, kr.

Besparelserne opstår især på to hovedområder. Vi vil dog i følgende fremhæve tre hovedområder.

Figur 3. Omkostninger og økonomiske konsekvenser, fordelt på hovedområder, nutidsværdi 2022, kr.

Det største hovedområde er sociale serviceydelser, hvor der er besparelser på rusmiddelbehandling, ophold på herberger og forsorgshjem samt beskyttet beskæftigelse eller aktivitets- og samværstilbud. Det giver god mening, at der ses besparelser på ophold på herberger og forsorgshjem, da indsatsens effektmål er at mindske genskrivninger til §110. Ift. rusmiddelbehandling kan et fagligt skøn være, at flere lykkes første gang i rusmiddelbehandling. Men på den anden side ville det heller ikke have været overraskende, hvis der havde været en omkostning forbundet dertil, da det kunne indikere, at indsatsen understøtter at flere borgere kommer i rusmiddelbehandling.

Et andet stort hovedområde er besparelser på sundhedsydelser ift. somatisk sygehusindlæggelse og psykiatrisk skadestue. Derudover ses der besparelser til politi, retsvæsen og kriminalforsorg ift. dom for indbrud, tyveri, hærværk, dom for volds- og sædelighedsforbrydelser samt fængselsdage.

Generelt siger besparelserne noget om, hvor stor en betydning efterforsogsindsatsen kan have på borgernes ellers kaotiske liv. En efterforsogsindsats kan være med til at styrke borgers recoveryproces, så andre områder i livet kan virke mere overskuelig.

Der ses i øvrigt en lille omkostning forbundet til indkomstoverførsler, hvor det særligt er omkostninger forbundet til kontanthjælp som er udslagsgivende. Dette kan være positivt, da det kan sige noget om, at vi indsatsen understøtter borgerne til at søge den indtægt de er berettiget til.

7.1. Følsomhed

En kritisk forudsætning for beregningen er succesraten. Succesraten på 17% er baseret på egne data og er beregnet ud fra differencen mellem de to indsatser. Men disse data bygger kun på et lille udsnit af borgere ca. 70 borgere sammenlagt. Der er derfor en stor usikkerhed forbundet dertil. Da vi udarbejdede beregningen havde vi også flere bud på en succesrate ud fra vores faglige skøn. Nogle argumenterede for, at succesraten ville være væsentlig lavere på omkring 10%. Ved at lave en kravanalyse (break-even) vil indsatsen fortsat give en nettogevinst for kommunen ved en succesrate på 10%. Succesraten skal ned på 7% for at nettoresultatet samlet set for aktører bliver 0 kr.

En anden kritisk forudsætning, som vi tidligere har været omkring, er andelen af borgere med grønlandsk baggrund. SØM tager ikke højde for nationaliteter og de forskelle der kan ligge deri. Men med det udfordringsbillede mange borgere med grønlandsk baggrund har, vil vores faglige skøn være, at borgere med grønlandsk baggrund ikke vil have en ligeså høj succesrate som etniske danske borgere der modtager indsatsen. Man kan derfor argumentere for, at succesrate kan være lavere end de 17%.